

Az Akadémiai Állandó Bizottságok munkájáról

A JOGI ÁLLANDÓ BIZOTTSÁG MUNKÁJÁRÓL

KOVÁCS ISTVÁN

A Magyar Tudományos Akadémiáról szóló 1949. évi XXVII. törvény 1. §-ában megállapítja, hogy »A Magyar Tudományos Akadémia a Magyar Népköztársaság legfelsőbb tudományos intézménye; tervszerűen irányítja legfelsőbb fokon az elméleti és az alkalmazott tudományok művelését; a haladó tudomány szellemének megfelelően elmélyíti az elmélet és a gyakorlat kapcsolatait«.

Ahhoz, hogy a Magyar Tudományos Akadémia ennek a feladatnak megfelelhessen, olyan szervezetet kellett teremtenie, amely szoros kapcsolatot tart a tudományok legkülönbözőbb területeivel, amely biztosítani tudja a legkülönbözőbb tudományágak területén a kutatómunka tervszerű irányítását, de gondoskodni tud arról is, hogy a kutatómunka eredményei minél gyorsabban felhasználásra kerüljenek az államépítés, a termelés legkülönbözőbb területein. E célnak minél jobb megvalósítása érdekében az Akadémia egyes osztályai mellett állandó bizottságok működnek, — amelyek a különböző tudományágak akadémikusain kívül a legkülönbözőbb munkaterületekről az illető tudományág gyakorlati művelőit is magukban foglalják. Így az Akadémia ötéves tudományos tervét az Akadémia egyes osztályainak útmutatása alapján már mintegy 50 állandó bizottságban — több mint 600 tudományos kutató dolgozta fel.

E bizottságok közül a Jogi Állandó Bizottság munkájáról kívánunk számot adni. Ennek érdekében I. röviden ismertetjük azt a területet, ahol az Állandó Bizottság munkáját kifejti, II. beszámolunk arról, hogy az Állandó Bizottság eddigi munkája során mit végzett, III. ennek elemzése módot ad arra, hogy megvizsgáljuk eddigi munkájának hiányosságait is.

I.

Ma nálunk rendszeres és szervezett jogtudományi kutatómunkát az Akadémia Állandó Bizottsága mellett az Állam- és Jogtudományi Intézetben továbbá a tudományegyetemek jogi karain végeznek. Folyik továbbá bizonyos

kutató és rendszerező jogtudományi munka a gyakorlati feladatok ellátása közben az államapparátus különböző területein is (egyes főhatóságok, bírói-ügyészi szervezet stb.). Különösen fontos jogtudományi életünk szempontjából az a feladat, amely az Állam- és Jogtudományi Intézetre a tudományos kutatómunkát, az anyaggyűjtést, a rendszeres dokumentációt és a közzétételt illetően hárul, de ki kell emelni az egyetemi jogi karok jelentőségét is, különösen azért, mert a tudományos káderek döntő többsége közvetlenül ezen a területen dolgozik, másrészt itt nevelődnek a jövő tudományos káderei. E téren fel kell számolni minden olyan törekvést, amely el akarja egymástól különíteni az egyetemeken folyó oktató munkát és a tudományos kutatómunkát. Ebben a vonatkozásban is meg kell szívlelnünk és következetesen érvényesítenünk kell a Szovjetunió tapasztalatait. A SzK(b)P. K. B.-a és a Szovjetunió Népbiztosai Tanácsának 1936. évi június 23-án kiadott határozata megállapítja: »A Szovjetunió Népbiztosainak Tanácsa és a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának Központi Bizottsága elítéli azt az elterjedt véleményt, hogy a főiskolák tan-székeinek nem szükséges tudományos kutatómunkával foglalkozni és pusztán oktató, pedagógiai tevékenységre szorítkozhatnak. A Szovjetunió Népbiztosainak Tanácsa és a SzK(b)P Központi Bizottsága rámutat arra, hogy a tudományos kutatómunka nélkül nem valósítható meg a főiskoláknál a szakemberek képzése a tudomány mai követelményeinek színvonalán, elképzelhetetlen tudományos oktató káderek képzése és szaktudásuk emelése«.

Jogtudományunk fejlődését illetően igen fontos, hogy legyen olyan szerv, amely az Akadémia egységes tervének irányába tudja állítani a különböző területeken dolgozó tudományos kutatókat, össze tudja egyeztetni az egyes területeken folyó munkát, ki tudja jelölni a felelősöket és ugyanakkor számon is kéri a kitűzött terv teljesítését.

Meg kell mondanunk, hogy a jogtudomány területén a fordulat eszten-deje után még jó ideig nem beszélhattünk a tudományos munka tervszerű irányításáról.

A fordulatot valójában itt is csak az Akadémia 125 éves fennállása alkal-mával tartott 1950. decemberi nagygyűlés jelentette, amelyen Sztálin elvtárs nyelvtudományi munkáinak megtárgyalása és a különböző jogtudományi ágak területére való alkalmazása világosan felvetette a jogtudomány tervszerűvé tételében és irányításában halaszthatatlanul megoldandó feladatokat. Sztálin elvtárs nyelvtudományi cikkeinek megvitatása során megállapítható volt, hogy jogtudósaink a magukénak tekintik a szocialista építés feladatait, a szocialista építés ügyét. Világossá vált, hogy jó részük nemcsak elvileg fogadja el a marxizmus-leninizmus tanításait, hanem tudományos munkája során valóban alkotó módon alkalmazni is törekszik azokat. Ugyanakkor a nagy-gyűlés felszínre hozta a meglévő, komoly elvi hibákat. Megmutatta, hogy széles körben hiányos még a marxista-leninista felkészültség; jogtudósaink nem ismerik eléggé a szovjet jogtudomány eredményeit.

Mindez egyenesen megkövetelte, hogy az addig alig működő akadémiai állandó bizottságot átszervezzük és benne olyan szervet teremtsünk, amely alkalmas arra, hogy segítse tudományos kádereink fejlődését, összefogja, tervszerűvé tegye munkájukat, tudományos képzésüket és módot adjon arra, hogy a sztálini tanításoknak megfelelően, mindenekelőtt az alapvető elvi problémák vonatkozásában, nyílt viták során tisztázzák a vitás kérdéseket.

1951 elején az átszervezés meg is történt és az újjáalakított Állandó Bizottság ezeknek a célkitűzéseknek a szolgálatában kezdte meg munkáját.

II.

1. Az Állandó Bizottság eddig végzett munkájának vizsgálatánál első helyen kell emlitenünk a vezetésével és rendezésében lefolytatott különböző ankétokat. Az elmúlt több mint egy esztendő tapasztalatai azt mutatják, hogy ezek a tudományos munka elvi irányításának igen hathatós eszközei. Ismételten és a mi vonatkozásunkban is igazolták Sztálin elvtárs tanításait a tudományos viták hatalmas jelentőségéről. Komoly pozitívumuk, hogy úgyszólván minden alkalommal teljes számban mozgósították a referátumokat követő vita során önálló kutatóinkat. Így nemcsak abban van a jelentőségük, hogy nagymértékben hozzájárultak a jogtudományunkban még ma is ható, téves vagy éppen ellenséges nézetek felszámolásához és a helyes álláspontok kialakításához, hanem — ami legalább ennyire fontos — az aktívan résztvevők nagy számánál fogva közvetlenül is tudatosították a vita eredményeit. Éppen ezért az ankétok témái, azok lefolyása minden alkalommal mintegy seregszemléje volt jogtudományunknak. A rájuk való visszapillantás hű tükörképét adja jogtudományunk fejlődésének, megmutatja, hogy az Á. B. hogyan fogta át mind mélyebben egész munkaterületét és hogyan vált mind fokozottabb mértékben a jogtudományi terv végrehajtásának közvetlen irányítójává.

Az 1951 első felében tartott ankét témája annak a kérdésnek a megvitatása volt, hogy »Vannak-e úgynevezett konstans (állandó) elemek a jogtudományban«. Az ankét tulajdonképpen az 1950. évi nagyhéten elhangzott jogi előadás s az azt követő hozzászólások egyenes folytatásaként azt tűzte ki feladatául, hogy tisztázza az előadáshoz kapcsolódó hozzászólásokban jelentkező azokat a téves nézeteket, amelyek most már éppen a nyelv-tudományi cikkek nyomán, a nyelv mintájára a jogban is felfedezni véltek olyan elemeket, amelyek nem tartoznak a felépítményhez, hanem mintegy az osztályok felett állva, kiszolgálhatják a legkülönbözőbb társadalmi formákat. (Az idevonatkozó utalásokat lásd részletesen Fogarasi Béla: »Az alap és felépítmény kérdése Sztálin újabb munkáinak megvilágításában« c. tanulmányában; a Magyar Tudományos Akadémia I. és II. osztályának közleményei, 1951. I. köt., 1. szám.).

Ennek az ankétnek egész jogtudományunk szocialista fejlődése szempontjából alapvető fogalmakat kellett tisztáznia (alap és felépítmény, a jog és jogtudomány egymáshoz való viszonya a sztálini tanítások megvilágításában), meg kellett cáfolnia azokat a nézeteket, amelyek a kizsákmányoló osztályok jogtudósai által évszázadokon át kicsiszolt különböző fogalommeghatározásokat egyenesen megdönthetetlen igazságokként állították be és ezzel bénították szocialista jogtudományunk fejlődését. Az ankétnek határozottan rá kellett mutatnia a jogi felépítmény osztályjelentőségére, népi demokratikus jogunk új típusú voltára; tudatosítania kellett kutatóinkban, hogy mint minden társadalomtudomány, úgy a jogtudomány is csak a marxizmus-leninizmus alkalmazásával válhat igazi tudománnyá. Tudatosítani kellett, hogy a szocialista tudomány igényeivel fellépő jogtudomány szükségszerűen pártos tudomány. Az ankéten 36 jogász vett részt; anyaga megjelent a Jogtudományi Közlöny 1951. évi 7. számában.

Az Á. B. 1951 nyarán rendezte második ankétját »A gazdasági jog kérdéséről« címmel. Ez az ankét részben az 1950. decemberi akadémiai előadás eredményeinek hasznosításaként — a jogtudományunkban ható téves nézetek vagy a téves nézetekből könnyen adódható káros következtetések kiküszöbölését tűzte ki céljául, egyben azonban előre is mutatott a népi demokratikus jog új rendszerének kialakítása és a rendszerezéssel összefüggő elméleti kérdések megoldása irányában. Nem lehet feladatunk itt az egész vita ismertetése, annál kevésbbé, mivel az ankétot megelőzően és követően számos tanulmány és monográfia is (Világhy Miklós: A gazdasági jog problémája) foglalkozott a kérdéssel. Magát az ankét anyagát részletesen közölte a Jogtudományi Közlöny 1951. évi 9–10. száma. A gazdasági jognak csak arra a jellegére utalunk, hogy azt művelői külön jogágként kezelték, összezsúfolva benne úgyszólván mindazt a joganyagot, amit népi demokráciánk állama egyre fejlődő és erősödő gazdasági-szervező funkciójának szolgálatában létrehozott. Ezzel mintegy keresztbe metszették egy sereg más jogágazatnak az anyagát, kiszakítva belőlük azokat a jogszabályokat, amelyeknek a gazdasági élettel valamely kapcsolatuk van. (Pl. az államigazgatási jogból a gazdasági igazgatást, a büntetőjogból a »gazdasági bűncselekményekre vonatkozó joganyagot«, a polgári jog jelentős részét, az egész munkajogot, az egész pénzügyi jogot stb.). A gazdasági jog hazai művelőinek többször elismert szubjektív jószándéka ellenére is a jogágnak ez a felfogása sok rokonvonást mutatott a német imperializmus gazdasági jogával, további művelése pedig esetleg olyan következtetésekre is vezethetett volna, mint amilyenekre a szovjet jogtudományban még a 30-as évek során leleplezett ú. n. gazdasági jogi iskola jutott. Az ankét lényegében megállapította, hogy ennek a jogágnak a léte gátat jelent szocialista jogtudományunk kifejlődését illetően.

Az ankét jelentőségét annál inkább ki kell emelnünk, mert ráirányította a figyelmet népi demokráciánk jogrendszerének kérdéseire. A szovjet jog-

tudomány eredményeit hasznosítva rámutatott arra, hogy a jogrendszer tagolásának alapja csak a társadalmi viszonyok tényleges összefüggéseiben gyökeres lehet. Fő vonásokban felvázolta az egyes jogágazatok területét és ezzel biztosította a tervszerű munkának azt az alapvető feltételét, hogy egy-egy jogág tudományos művelői áttekinthessék a maguk jogterületét, valóban gazdái legyenek annak és érezzék a felelősséget tudományos műveléséért.

Jogtudományunk minden ágát illetően nagyjelentőségű volt az Á. B. »Haladó jogi hagyományaink kérdéséről« 1951 novemberében rendezett ankétja, amely egész jogtudományunk felé előtérbe állította haladó jogi hagyományaink feldolgozásának kérdését.

A referátum és az azt követő vita megmutatta, hogy a haladó hagyományok feldolgozása nem jogtörténészeink egyik reszortfeladata. Mozgosította haladó hagyományaink feltárására az összes jogágazatok képviselőit, egyben mindjárt tisztázta is a feldolgozás alapvető elvi szempontjait.

A jogtörténészek vonatkozásában felhívta a figyelmet arra, hogy a haladó hagyományok feltárása és feldolgozása szorosan összefügg ugyan, de mégsem azonos feladat egész jogtörténetünk marxista-leninista feldolgozásával. Elvi vonatkozásban megadta a szempontokat mind a magyar jogtudomány haladó hagyományainak feltárásához, mind pedig ahhoz, hogy a mult jogának az előzőhöz viszonyítottan haladást jelentő elemeinek sokaságából milyen ismertetőjegyek alapján választhatjuk ki azokat, amelyeket haladó hagyományokként tisztelhetünk. Elhatárolta a kérdést abban a vonatkozásban is, hogy a haladó hagyományok feltárása és feldolgozása nem zavarhatja meg és nem homályosíthatja el a mult kizsákmányoló jogáról alkotott általános képünket.

Az Á. B. által rendezett ankétok egyben tapasztalatokat szolgáltatottak és kezdeményezően hatottak egyéb tudományos viták megrendezésére; így például az Állam- és Jogtudományi Intézet ankétszerű vitát rendezett Eörsi Gyula: »A tulajdonjog fejlődése« című művének, illetőleg a »Magyar alkotmányjog« egyetemi tankönyvének megtárgyalására.

2. Nyilvánvaló, hogy az Á. B.-nak a jogtudományi tervvel kapcsolatos munkája 1951 folyamán sem merülhetett ki csupán az említett ankétok megrendezésében, hanem közvetlenül is közre kellett működnie az ötéves jogtudományi terv elkészítésében. Ennek feltétele volt, hogy felmérje a rendelkezésre álló erőket és a terv teljesítésének szolgálatában kijelölje a tudományos káderek utánpótlásának feladatait. Már az év közepén tájékozódott az egyetemeken folyó tudományos munkáról. Ennek ismeretében tárgyalta meg az ötéves tervet, majd az előzetes terv ismeretében tájékoztatta az egyetemeket és az Állam- és Jogtudományi Intézetet a terv célkitűzéseiről.

1952 februárjában az Á. B. részletesen is vizsgálat alá vette az egyetemek és az Állam- és Jogtudományi Intézet tudományos tervét. Ez a vizsgálat megmutatta, hogy jogtudományunk fejlődése szempontjából egyenesen nélkülöz-

hetetlen a tudományos kutatómunka szoros, tervszerű irányítása. Az egyetemek terveiben igen sok a helyesen kiválasztott téma, általában megfelelő a terveknek az iránya — mégis magukon viselik az egységes irányítás hiányának jeleit. Nagyon sok téma megjelölése arra mutat, hogy kitűzésekor nem gondolták át alaposan. Igen sok témánál még azt sem lehetett megállapítani, hogy szerzőjük a feldolgozásnak milyen módjára vagy terjedelmére gondol. Gyakoriak az olyan témaválasztások, amelyek vizsgálódásaik körét lezárják a XVII., XVIII. századdal vagy legfeljebb csak a XIX. század első feléig jutnak el. Nem jutott kifejezésre a tervekben az elmélet és a gyakorlat szoros kapcsolata.

Az Állam- és Jogtudományi Intézet tudományos tervénél nyilvánvalóan más volt a helyzet, azonban a túlsúfoltság itt is jellemezte a tervet, ami eleve módot ad a lazaságra. E terv egyes pontjai is arra utaltak, hogy a tudományos tervezésnél nem vesszük megfelelően figyelembe a gyakorlat követelményeit s így tudományos munkánk nem szolgálhatja eléggé a szocializmus építését.

3. Az ankétokon túlmenőleg gondot fordított az Állandó Bizottság arra is, hogy az Akadémia rendezésében jogtudományunk időszerű kérdéseiről megfelelő színvonalú előadások tájékoztassák jogtudományunk művelőit és a jogi oktatás dolgozóit. Így már utaltunk az 1950 novemberében Szabó Imre levelezőtag által a »Sztálini nyelvtudományi cikkek és a magyar tudomány« előadássorozat keretében tartott előadásra, »I. V. Sztálin cikkeinek tanítása a nyelvtudományokról és a jogi felépítmény kérdése« címmel (Közlemények, már hivatkozott kötet), 1950 decemberében Szladits Károly akadémikus »A kollektív szerződésekről« (Közlemények, II. kötet), 1951 novemberében Beér János »A tanácsok a szocializmus építésének eszközei« címmel tartott előadásokra; 1951 decemberében az akadémiai nagyhétben három előadás foglalkozott Sztálin elvtárs tanításaival a jogtudomány vonatkozásában. Ezek: Beér János »Sztálin tanításai alapján az államelmélet néhány kérdéséről«, Szabó Imre »I. V. Sztálin tanításai és a jogelmélet kérdései«, Eckhart Ferenc »Sztálin tanításai és a magyar állam- és jogtörténet«. (L. Jogtudományi Közlöny, 1951. évi 12. szám.) 1952 márciusában pedig a Magyar Szovjet Barátság Hónapja keretében Világhy Miklós tartott előadást »A szocialista gazdaság fejlődésének új feltételei a szovjet és a magyar jog tükrében« címmel.

III.

1. Az Állandó Bizottságnak az elkövetkező időben legfontosabb feladata, hogy biztosítsa jogtudományunk ötéves tervének végrehajtását. Ebben a vonatkozásban minden irányban meg kell erősítenie a tudományos kutatómunka irányítását és tervszerűvé tételét. Biztosítani kell, hogy az Állam- és Jogtudományi Intézet, továbbá az egyetemek tudományos tervei szorosan

kapcsolódjanak az akadémiai tervhez és egymással összehangoltan annak végrehajtását támasszák alá. El kell érni azt, hogy a helyesen kitűzött témák feldolgozásában és módszerében is kifejezésre jusson a szocialista tudományos elméletnek az a hivatása, hogy világosan választ ad a gyakorlatban felmerülő kérdések tömegére, általánosítja az alkotó tapasztalatokat és megvilágítja a gyakorlat útját. Itt természetesen világosan kell látnunk, hogy nem elegendő, ha csak maga a téma utal népi demokráciánk valamilyen időszakára. Ez még egyáltalán nem jelenti az elméletnek és gyakorlatnak azt a kapcsolatát, amire a jogtudományban is törekednünk kell. A legszebben kiválasztott téma is öncélúvá válhat, ha feldolgozója nem keresi a gyakorlat területén felmerülő kérdéseket és nem törekszik azok megválaszolására.

Az eddigi tapasztalatok alapján úgy látjuk, hogy az Á. B.-nak továbbra is nagymértékben kell az ankétokra támaszkodnia. Ugyanakkor azonban az ankétokat tovább kell fejlesztenünk; most már úgy kell megválasztanunk témáinkat, hogy átfogó elgondolás alapján, az egyes alapvető elvi kérdések tisztázásával a terv végrehajtását és az egyes jogtudományi ágazatok témáinak kialakítását támasszák alá. A közeli hetekben »Jogtudományunk eredményeiről és hiányosságairól« címmel, a tudományos kutatók széles köreinek bevonásával rendezünk vitát.

Ez azonban csak a munka egyik része. A másik oldalról az eddigénél sokkal fokozottabban kell ügyelni arra, hogy a kitűzött témákat valóban fel is dolgozzák, mégpedig a vállalt határidőre. Az egyes fontosabb munkák tematikáit az Á. B. már előzetesen megvizsgálja. Sokkal fokozottabban figyelemmel kell kísérnie a munkák menetközbeni előrehaladását. Az Á. B. közvetlenül foglalkozni fog a tanszékvezetők által feldolgozott monográfiákkal. Egy-egy fontosabb téma feldolgozóját meghívja az Á. B. ülésére, hogy számoljon be a munka előrehaladásáról és meg is vitatja a már kidolgozott, a munkához kapcsolódó téziseket.

Ugyancsak az Á. B.-nak kell gondoskodnia arról, hogy jogtudományi életünkben az eddigénél sokkal tervszerűbben jelentkezzen a szovjet munkák publikálása. Ezeknek szorosan a tudományos tervhez és népi demokráciánk előtt álló feladatokhoz kapcsolódva kell segítenünk a kutatómunkát és az államapparátus munkáját.

2. Szoros kapcsolatban van a tudományos terv teljesítésével az Á. B.-nak az a feladata, hogy az eddigénél sokkal következetesebben harcoljon jogtudományunk lebecsülése ellen.

Ma már általában azt mondhatjuk, hogy nagyjában-egészében mindenki előtt világos a szocialista állam és jog hatalmas szerepe, jelentősége a szocializmus és a kommunizmus építésében. Erről mindenkit konkrét formában meggyőznek a Szovjetunió és a népi demokráciák fejlődésének hatalmas eredményei.

Egyáltalán nem mondhatjuk ezt el ilyen egyöntetűen az állam- és jogtudományokkal kapcsolatban. Ma még igen gyakori az a jelenség, hogy egyesek,

bár elismerik az állam és a jog szerepét, ugyanakkor azonban lebecsülik az állam- és jogtudományét. Pedig világos, hogy az állam és jog szerepének fokozott jelentősége fokozott feladatokat hárít az állam- és jogtudomány különböző ágazataira. Állam- és jogtudományunk az államunkra és jogunkra vonatkozó leglényegesebb elméleti kérdések feldolgozásával, a szovjet szocialista állam- és jogtudomány eredményeinek megismertetésével, államszervezésünk és joggyakorlatunk tapasztalatainak általánosításával jelentős mértékben segíti a gyakorlatot, előbbre viszi azt. Ezáltal éles fegyver éppen azoknak a feladatoknak a megvalósításáért folytatott harcban, amit pártunk II. kongresszusa kijelölt, az államhatalom további erősítését, az államszervezet megszilárdítását, az állami fegyelem megerősítését illetően.

Hiba lenne azt hinni, hogy a jogtudomány lebecsülése ellen folytatott harcot sikerre viheti akár egész sor, e tárgyú népszerűsítő kiadvány vagy néhány propaganda-előadás. Az állam és jog fokozott jelentősége csak akkor jelentheti egyben az állam- és jogtudomány fokozódó megbecsülését is, ha valóban közvetlen segítséget ad a gyakorlat számára, ha azt a szerepet tölti be, amit a szocialista államban minden tudománynak be kell töltenie. Ebben a vonatkozásban pedig igen sok még a tennivalónk.

Röviden tehát a jogtudomány megbecsülésének kérdése elválaszthatatlanul összekapcsolódik azzal, hogy az Á. B.-nak a jogtudományi kutatómunka irányításánál az eddiginél még szorosabban kell kapcsolódnia a gyakorlathoz, kézzelfoghatóvá kell tennie a jogtudomány vonatkozásában is, hogy az a népet szolgálja. Biztosítani kell, hogy államunk és pártunk funkcionáriusai, egész dolgozó népünk a jogtudományi kutatómunka eredményeként közreadott kiadványokban valóban komoly segítséget kapjanak a szocializmus építéséért folytatott harchoz.

3. Az Állandó Bizottság feladatai közül külön ki kell emelnünk a fiatal tudományos káderek képzésével és nevelésével kapcsolatos munkát.

Ebben a vonatkozásban a mi területünkön is hatalmas segítséget jelent az aspirantúra és az ösztöndíjak új rendszere. Az Á. B.-nak arra kell törekednie, hogy elsősorban ezekre az eszközökre támaszkodva, tervszerűen biztosítsa a tudományos káderek utánpótlását. A szocialista tudomány magasabb igénye és a kutatómunka tervszerűsége fejlődésünk jelenlegi szakaszában már egyenesen kizárja azt, hogy a tudományos káderek spontán utánpótlásával számolhassunk.

Fokozott gondot kell tehát fordítanunk az ösztöndíjasok és az aspiránsok munkájára. Meg kell vizsgálni előrehaladásukat. Egy-egy ülésre meghívunk egy-egy aspiránst, vagy ösztöndíjast, hogy számoljon be munkájáról.

4. Végül szólnunk kell azokról a feladatokról, amelyeket az Á. B.-nak azokról a szervezeteknek és intézményeknek az erősítésében kell ellátnia, amelyek segíthetik, előrevihetik, de rossz munkájukkal hátráltathatják a kutatómunka irányítását, a tudományos terv teljesítését.

Azt hiszem, az eddigiekből is nyilvánvaló, hogy az Á. B. nem tekinti és nem is tekintheti magát olyan szervnek, amely közvetlenül intézkedő jogkört gyakorol a tudományos munka irányításában. Az Á. B. azonban feladatát csak úgy töltheti be, ha a maga részéről igyekszik elősegíteni azoknak a szervezeteknek az erősödését, amelyekre munkájában támaszkodhat.

Igen jelentős szerepe van a tudományos terv teljesítésében az Állam- és Jogtudományi Intézetnek. Az Intézet jelenleg a Közoktatásügyi Minisztérium felügyelete alatt működik, tudományos tervét az Akadémia hagyja jóvá. Az Á. B.-nak az Intézetet az eddiginél fokozottabb mértékben kell igénybevennie arra, hogy rajta keresztül mintegy operatív szervezet teremtsen a tudományos kutatómunka irányításával és ellenőrzésével kapcsolatos előkészítő munkálatok ellátására. Egyébként sokkal jobban kell foglalkoztatnia az Intézetet olyan feldolgozások, munkák előkészítésével vagy kidolgozásával, amelyek az egész tudományos terv teljesítését előreviszik.

Az Á. B.-nak meg kell találnia továbbá a módot arra, hogy fokozottabb mértékben segítse az egyetemek jogi karain szervezett tudományos tanácsok munkáját, hogy azok minél gyorsabban a kar tudományos tervének felelősei legyenek. Az Á. B.-nak megszabott időközönként egy-egy kari tudományos tanács munkáját, a karon folyó tudományos munka állásával együtt, részleteiben is meg kell vizsgálnia, hogy bírálatával, észrevételével ilyen módon is segíthesse megerősödésüket.

Itt kell szólnunk a két jogi folyóiratról. Mindkét lap igen hathatós eszköz lehet mind a terv végrehajtásában, mind a tudományos káderek eszmepolitikai színvonalának emelésében. A Jogtudományi Közlöny, továbbá az Állam és Igazgatás programjának kialakításához az Á. B. igen komoly segítséget adhat, ha időnként megvizsgálja munkájukat. Ezideig erre még nem került sor, így ez szintén olyan kérdés, amit az Á. B.-nak rövidesen meg kell oldania.

*

Az Állandó Bizottság munkájában egész működése folyamán döntő segítséget jelentettek azok az útmutatások, amelyeket a Szovjetunió élenjáró tudományának képviselőitől kaptunk. Az 1949 őszén nálunk járt Manykovszkij professzor egy sor kérdésben útmutatást adott számunkra, de ugyancsak jelentős mértékben tudtuk felhasználni — hogy csak néhányat emeljünk ki — Bárgyin akadémikusnak az Akadémiai Értesítőben közölt cikkét, valamint Á. V. Topesijev akadémikusnak a Szovjetunió Tudományos Akadémiája 1950. évi tudományos működésének és az elkészült munkák bevezetésének főbb eredményeiről tartott beszámolóját.

Eddig végzett munkánkat áttekintve, úgy látjuk, hogy ma már adva vannak azok a feltételek, amelyekre támaszkodva megállapíthatjuk, hogy népi demokráciánk jogtudománya teljesíteni fogja az ötéves tudományos terv ráeső részét.